

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та управління підприємництвом

Кафедра загальної економічної теорії та економічної політики

УДК 330.338

САБИТОВА КРИСТИНА РАМІЛІВНА

**ДЕРЖАВНЕ ТА ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТИ
ВЛАДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Автореферат

кваліфікаційної роботи на здобуття

освітньо-кваліфікаційного рівня - бакалавра

зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»

на тему:

**ДЕРЖАВНЕ ТА ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТИ
ВЛАДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

м. Одеса - 2024

Дипломною роботою є рукопис.

Робота виконана на кафедрі загальної економічної теорії та економічної політики Одеського національного економічного університету Міністерства освіти і науки України.

Керівник: кандидат економічних наук, доцент

Несененко Павло Петрович

доцент кафедри загальної економічної теорії та економічної політики Одеського національного економічного університету, м. Одеса.

Рецензент: доктор економічних наук., професор

Запша Г. М.

професор кафедри менеджменту Одеського державного аграрного університету.

Захист відбудеться на засіданні Державної екзаменаційної комісії в Одеському національному економічному університеті за адресою: 65082 м. Одеса, вул. Преображенська, 8.

З дипломною роботою можна ознайомитися на кафедрі загальної економічної теорії та економічної політики Одеського національного економічного університету за адресою: 65082 м. Одеса, вул. Преображенська, 8, ауд. 315.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. В Україні державне та публічне управління переживає складну трансформацію, що визначається активним проведенням різноманітних реформ в державній сфері. Необхідність реформування та нагальність якісних змін викликані низкою проблем, які, передусім, стосуються створення науково-методологічного підґрунтя державного та публічного управління, усвідомлення його провідної ролі у процесі здійснення регіонального управління та місцевого самоврядування, створення передумов для ефективності реалізації державної політики, визначення рівня владних повноважень на місцях, формування місцевих бюджетів та їх цільового розподілу, формування та розподілу синтезованого (людського, інтелектуального й соціального) капіталу. Така трансформація також обумовлена подальшим розвитком концепції владної діяльності в контексті активної зміни цілей прийняття владних рішень, ускладнення завдань управління, розвитку громадянського суспільства та процесами глобалізації.

При цьому в практиці управління ситуація ускладнюється схильністю до копіювання дій та практики, що мали місце у зарубіжних країнах. Наявною є недооцінка особливостей становлення систем державного та публічного управління в окремих країнах, недостатня увага до різних аспектів становлення сучасних систем і моделей державного та публічного управління.

Метою роботи є визначення державного та публічного управління як елементів владної діяльності.

Відповідно до поставленої мети були визначені **наступні завдання:**

- розглянути зміст та взаємозв'язок понять державного та публічного управління;
- дослідити природу державного управління та його специфіку;
- розглянути класичні та сучасні концепції державного і публічного управління;
- визначити базові моделі науково обґрунтованого державного управління;
- розкрити моделі державного управління в провідних країнах світу;
- з'ясувати особливості сучасної системи державного та публічного управління в Україні;
- розкрити специфіку державного та публічного управління в Одеській районній раді;
- проаналізувати проблеми та перешкоди у впровадженні кращих практик у державному та публічному управлінні в Одеській районній раді;
- розробити рекомендації щодо покращення державного та публічного управління в Одеській районній раді.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини щодо реалізації владної діяльності.

Предметом дослідження є державне та публічне управління як елементи владної діяльності.

Методи дослідження. У процесі виконання кваліфікаційної роботи застосовувалася сукупність загальних та специфічних наукових методів: економічний та фінансовий аналізи, статистичний, графічний, групування, економіко-статистичний, методи аналізу та синтезу, метод узагальнення результатів дослідження. Для отримання аналітичної інформації були використані дані статистичної звітності, внутрішньої, зокрема, бухгалтерської звітності підприємств.

Інформаційною базою дослідження є наукові публікації та монографічні видання українських і зарубіжних учених; нормативно-законодавчі акти України й інших країн; матеріали наукових і науково-практичних конференцій; статистичні дані та аналітичні матеріали відповідних державних органів, агентств, дані звітності підприємств, організацій і установ; матеріали соціологічних опитувань.

Ступінь розробленості проблеми. У вітчизняній літературі ця тема висвітлена лише фрагментами. Недостатня кількість україномовних джерел ускладнює вивчення даної теми.

Структура і обсяг роботи. Відповідно до мети, завдань та логіки дослідження, дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, які поділяються на дев'ять пунктів, висновків і переліку використаних джерел. Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 82 сторінках друкованого тексту. Ілюстративний, статистичний і пояснювальний матеріал подано у 11 таблицях та 7 малюнках. Список використаних джерел містить 80 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми дипломної роботи, визначено її мету, об'єкт і предмет дослідження, охарактеризовано практичне значення.

У першому розділі – «**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТЬ ДЕРЖАВНОГО ТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ**» - було визначено зміст і взаємозв'язок понять державного та публічного управління; розглянуто природу державного управління та його специфіка; охарактеризовано класичні та сучасні концепції державного і публічного управління.

Теоретичні основи владної діяльності були розглянуті в працях таких вчених, як О. Амосов, В. Бакуменко, Ю. Бахтіна, Є. Білокур, І. Бінько, Р. Болдирєв, Є. Болотіна, А. Бондаренко, К. Ващенко, Т. Гончарук-Чолач, З. Григорова, І. Грузіна, В. Дергчова, Г. Дзюба, В. Дьяченко, О. Задихайло, В. Коломієць, О. Кілієвич, Ю. Ковбасюк, К. Кузнецова, Ю. Куц, М. Міненко, В. Мороз, Г. Мостовий, П. Надолішній, В. Носова, Н. Обушна, Г. Одінцова, В. Пугач, О. Радченко, О. Сліпушко, В. Скляренко, Ю. Сурмін, В. Токовенко, М. Туленков, Н. Філіпова, В. Яременко та інші. У роботах зазначених, та багатьох інших авторів надано характеристику сутності владної діяльності.

Державне та публічне управління – це два тісно пов'язаних, але відмінних поняття, які відіграють ключову роль у сучасному управлінському та адміністративному контексті. Обидва ці терміни використовуються для опису процесів, методів та практик, за допомогою яких урядові та недержавні організації впливають на суспільство, але вони мають різні сфери застосування та акценти.

Для аналізу змісту та взаємозв'язку державного та публічного управління, доцільно використати метод аналізу, який передбачає розкладання на складові та синтезу, який передбачає об'єднання цих складових. Дані два терміни («публічне управління» та «державне управління») мають спільну складову – «управління».

Основна відмінність між державним та публічним управлінням полягає в їхньому фокусі та сфері застосування. Державне управління зосереджене на внутрішніх процесах урядових організацій і на виконанні урядових програм та політик. Публічне управління має ширший охоплення, включаючи взаємодію між урядом, приватним сектором, недержавними організаціями та громадянами для досягнення загального блага. Обидва ці поняття важливі для розуміння того, як уряди та інші публічні інституції функціонують та взаємодіють з суспільством, і вони часто перетинаються та доповнюють одне одного у практиці.

Суть державного управління полягає у діяльності державних органів, спрямованій на створення умов для ефективного виконання державних функцій, захисту основних прав і свобод громадян, гармонізації інтересів у суспільстві та між державою і громадянами, а також забезпечення суспільного розвитку за допомогою відповідних ресурсів.

Державна влада є вищим вираженням політичної влади, реалізуючись через спеціалізований апарат на певній території з можливістю використання організаційних та правових засобів примусу. Відносини між поняттями «політика», «влада», «держава» та «державне управління» демонструють їх взаємозалежність, де політика вимагає своєї реалізації через владу держави, яка безпосередньо займається державним управлінням суспільними процесами.

Варто також відзначити, що державне управління, подібно до інших форм суспільного управління, функціонує в рамках суспільства та відіграє соціально значущу роль. Його основна мета – це прогнозування та вирішення соціальних проблем, попередження їх появи, надання ефективних послуг громадянам, а також розробка та впровадження стратегій суспільного прогресу. Важливим аспектом є роль державного управління як забезпечувального фактору в суспільстві. Через механізми державного управління держава має на меті підтримувати стабільність, функціонування та розвиток суспільства. Ефективність державних інститутів у виконанні цієї підтримуючої функції визначає їхню необхідність та значимість для суспільства.

Поняття «концепція» в сучасних словниках означає систематизовану сукупність ідей, принципів та поглядів, яка формує теоретичну основу для дослідження, розуміння або вирішення певних питань чи проблем. Вона слугує фундаментом для розробки стратегій, методів діяльності або наукових досліджень, дозволяючи систематизувати знання в певній області та надаючи орієнтири для аналізу та практичної реалізації. Концепція допомагає визначити ключові елементи, зв'язки між ними та основні напрямки розвитку в контексті вивчення або управління явищами

«New Public Management» був інноваційним підходом у сфері державного управління, який набув популярності наприкінці ХХ-го століття. Цей підхід зосереджений на впровадженні в публічний сектор принципів та практик, характерних для приватного сектору, з метою підвищення ефективності, продуктивності та орієнтації на клієнта. Дана концепція пропагує більшу автономію державних установ у прийнятті рішень, акцентує на важливості результативності та якості наданих послуг, а також на використанні конкуренції та контрактної системи як засобів досягнення цих цілей. Цей підхід також підкреслює значення вимірювання продуктивності та встановлення чітких цілей для покращення управлінської діяльності.

«New Public Governance» розширює підхід до управління в публічному секторі, акцентуючи на важливості співпраці між різними секторами суспільства (державним, приватним, та неурядовим) для досягнення суспільних цілей. Дана концепція зосереджена на мережевій взаємодії, де управління вважається більш горизонтальним процесом, що включає різноманітні зацікавлені сторони в процес прийняття рішень та надання послуг. Цей підхід підкреслює значення діалогу, партнерства та колаборації для вирішення суспільних проблем.

У другому розділі - «**АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ДЕРЖАВНОГО ТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ**»- було досліджено базові моделі науково обґрунтованого державного управління (модель циклу управління та алгоритмічна модель); розглянуто моделі державного управління в провідних країнах світу; визначено сучасну система державного та публічного управління в Україні.

Модель управління представляє собою комплексну теоретичну концепцію, що охоплює цілісний набір ідей та уявлень про організацію та функціонування системи управління. Вона детально описує структуру управлінської системи, її ключові функції, механізми взаємодії з різноманітними суб'єктами внутрішнього та зовнішнього середовища, а також способи адаптації до постійно змінюваних умов.

Кожен управлінський процес розпочинається з етапу планування, на якому встановлюються цілі, відбувається програмування (створення планів, програм) та проектування (розподіл ресурсів за планами та програмами). Часто функції прогнозування та передбачення розглядаються як окремі функції. Але вважаємо за доцільне ці функції включати саме до планування. Ефективність планування можна підвищити, розглядаючи будь-яку діяльність як складову трьох типів діяльності: основної, управлінської та підтримуючої. Спершу планується основна діяльність, за нею – план доповнюється потребами в управлінській (наприклад, планування розробки нормативних документів, стандартів) та підтримуючій діяльності (зокрема фінанси, кадри, матеріально-технічне забезпечення). Цей підхід відповідає практиці ефективного державного управління.

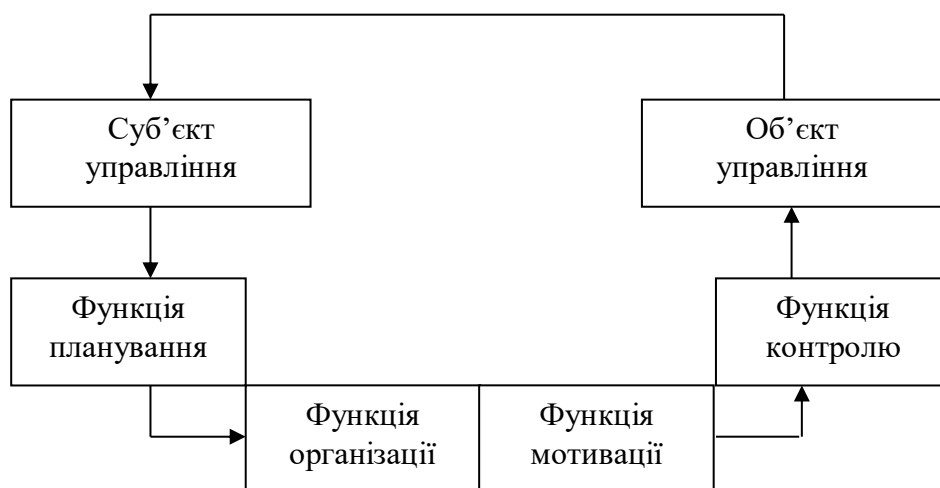

Рис. 2.2. Модель процесу державного управління

Функція організації у контексті державного управління слугує ключовим моментом для втілення стратегічних цілей і планів в життя, забезпечуючи їх конкретним організаційним структурам, відділам та співробітникам, а також ініціюючи їх практичну реалізацію. Цей етап вимагає детального розподілу завдань і ресурсів згідно з розробленими планами, що включає визначення відповідальних підрозділів та осіб, а також механізмів їх

взаємодії. Ефективна організація діяльності у рамках державного управління створює умови для досягнення стратегічних цілей у короткі терміни.

У європейських федеральних моделях спостерігається тенденція до централізації ухвалення рішень, а унітарні моделі демонструють рух до децентралізації. Так, у скандинавських країнах влада центру поєднується зі значними повноваженнями місцевих органів та активною участю населення у процесі прийняття рішень на місцях. Це свідчить про прояв тренду: еволюція унітарних систем у федеральному напрямку та федеральних систем – в унітарному напрямку. Тобто у відповідних моделях відбувається пошук певної точки рівноваги.

Новий публічний менеджмент представляє собою комплексну, системну і дещо суперечливу модель державного управління. Незважаючи на очевидні позитивні аспекти, така політика не може вважатися абсолютно правильною або найефективнішою. Серед переваг цього підходу – збільшення прозорості влади та орієнтація на конкретні результати. Новий публічний менеджмент також став ефективним інструментом для подолання системної кризи, але запозичення державним сектором деяких ринкових регуляторів має свої труднощі, особливо в частині погіршення дотримання стандартів демократичного управління.

Регіональна політика в країнах Європейського союзу спрямована на створення умов, які дозволяють регіонам повністю реалізувати наявний у них потенціал і тим самим збільшити їхній внесок у розвиток національної економіки. Політика регіонів є складовою підходу в рамках політики «відродження» та має яскраво виражену мету покращення конкурентоспроможності окремих регіонів, залучення інвестицій у внутрішні райони.

Структура системи державного управління, яка є частиною соціальної системи управління, розділяється на управляючу та керовану підсистеми. Для визначення ролі та місця кожного компонента в цих підсистемах слід враховувати різні критерії диференціації владних та невлadних елементів. Ці критерії включають статусну диференціацію, що враховує адміністративну правоздатність, де владні суб'єкти мають можливість встановлювати правила, а невлadні – підпорядковуються цим правилам; функціональну, що ґрунтується на обсязі компетенцій; організаційно-структурну, залежно від внутрішньої організаційної будови; та процесуальну, яка визначається правами на різних стадіях адміністративної процедури.

Модель публічного управління «Good Governance» стала стратегічною метою адміністративних реформ в Україні, пропонуючи основу для стабільності, демократії, прав людини, політичної прозорості, справедливості та громадської участі. Ці принципи знаходять глибокий резонанс серед українських громадян, відображаючи їхнє прагнення до кращого управління та боротьби з корупцією.

Варто звернути увагу і на ситуацію, яка склалася в державному та публічному управлінні у зв'язку з запровадженням в Україні воєнного стану.

Введення воєнного стану має глибокий вплив на всі аспекти державного та суспільного життя, спричинений не лише невідкладними інституційними та правовими змінами, але й основною причиною його введення – зовнішньою військовою агресією. Такий стан також викликає швидкі трансформації в численних неформальних інститутах, що відображає масштаб впливу на державу і її громадян. Зокрема в Україні для забезпечення дотримання законодавства України та здійснення правового режиму воєнного стану, а також для координації заходів з оборони, цивільного захисту, громадської безпеки і порядку, Президент України отримав право утворювати тимчасові військово-цивільні адміністрації. Ці тимчасові державні органи створюються з метою виконання владних повноважень, забезпечення конституційності, правопорядку, а також для активної участі в протидії актам збройної агресії та тероризму, запобігання гуманітарній кризі, особливо у регіонах, що зазнають прямої військової загрози від Російської Федерації.

У третьому розділі - **«ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОЇ РАЙОННОЇ РАДИ»** - було охарактеризовано специфіку державного та публічного управління в Одеській районній раді; досліджено проблеми та перешкоди у впровадженні кращих практик у державному та публічному управлінні в Одеській районній раді; визначено рекомендації щодо покращення державного та публічного управління в Одеській районній раді.

Одеська районна рада Одеської області була створена в результаті проведення адміністративно-територіальної реформи в липні 2020 р. При цьому саму раду як юридичну особу – орган місцевого самоврядування було зареєстровано 30.12.2020 р. Основний вид діяльності за КВЕД 84.11 (Державне управління загального характеру). Одеська районна рада стала правонаступником Лиманської, Біляївської та Овідіопольської районних рад. На сьогодні вона зареєстрована як платник податків та включена до Реєстру неприбуткових установ та організацій.

В процесі отримання адміністративних послуг українськими громадянами є багато невирішених питань, які потребують вирішення не лише земських органів, а й усієї держави. Цілі розвитку нашої держави передбачають створення надійних інституцій та організацій для забезпечення надання якісних послуг, неодмінної умови для формування соціально орієнтованого ринку та стабільного зростання добробуту громадян. Виявлення та усунення проблем у наданні адміністративних послуг та підвищення якості послуг, що надаються, мають бути пріоритетними для органів державної влади та місцевого самоврядування.

Шляхи подолання проблем надання адміністративних послуг в Україні: остаточно сформулювати кінцевий перелік адміністративних послуг; затвердити єдину, максимально прозору та зручну процедуру для отримання адміністративної послуги громадянами держави; проводити щорічний всеукраїнський моніторинг центрів з надання адміністративних послуг, щодо

якості послуг; інформаційне забезпечення; комфорт споживачів; зворотний зв'язок.

Виходячи з вимог закону України «Про місцеве самоврядування» [54] безпосередньою метою діяльності Одеської районної ради є діяльність по задоволенню спільних інтересів територіальних громад району, яка досягається шляхом реалізації наступних завдань (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Основні завдання Одеської міської ради

Завдання	Характеристика завдань
Визначення пріоритетних напрямків, планування діяльності	Рада займається аналізом потреб району та встановленням ключових сфер для інвестування ресурсів, таких як освіта, охорона здоров'я, інфраструктура, економічний розвиток.
Вдосконалення системи взаємодії	Рада покращує комунікації та співпрацю між місцевими громадами, державними органами, приватним сектором, налагоджуючи діалог для вирішення місцевих проблем.
Підвищення ефективності управління об'єктами спільної власності	Рада впроваджує стратегії для кращого управління майном, яке належить громадам району, забезпечуючи його оптимальне використання та утримання.
Постійна робота з підвищення професійного рівня працівників	Рада організовує навчання та розвиток навичок працівників районної ради для підвищення їхньої компетентності та ефективності роботи.
Вдосконалення діяльності щодо забезпечення необхідними фінансовими і технічними ресурсами	Рада займається плануванням бюджету, пошуком додаткових фінансових та технічних ресурсів для підтримки потреб району та його розвитку.

В процесі реалізації державного та публічного управління в Одеському районі важливе значення має взаємодія між одеською районною радою та Одеською районною державною адміністрацією. Такі адміністрації почали реформувати після 2020 р. [58]. Зокрема 03.03.2021 р. була утворена Одеська районна державна адміністрація, яка почала виконувати функції виконавчого органу. При цьому частину повноважень Одеська районна рада делегувала, згідно зі статтею 14 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» Одеській районній державній адміністрації.

Серед викликів, з якими зіткнулася Одеська районна рада, особливо виділяються проблеми неспівпадіння фінансових можливостей з конституційно визначеними повноваженнями та неясність та протиріччя у правовому регулюванні.

Ситуація стала настільки складною на рівні не тільки Одеської районної ради, а й інших подібних рад, що з ініціативи профільного комітету Верховної Ради України та Міністерства розвитку громад та територій була створена робоча група, завданням якої стало швидке розроблення рекомендацій для стабілізації діяльності районних рад.

Практика Одеської районної ради також свідчить про поодинокі випадки, коли голова та депутати, які перебувають під його впливом, мають значний контроль над рішеннями ради. Такий вплив зазвичай здійснюється

через низку методів: працевлаштування депутатів чи їхніх родичів у виконавчі органи або на роботу в комунальні установи і підприємства, підтримку бізнесу депутатів за рахунок бюджетних коштів або через комунальні підприємства.

Розвиток сталих сусідств не є значним відходом від практик Одеської районної ради, проте це вимагає глибокого переосмислення підходів до розвитку, територіального планування та управління.

Сталі сусідства можуть не тільки покращувати соціальні умови, але й знижувати ризики для місцевого управління, адже функції, що роблять сусідства економічно ефективними і сприяють міцній спільноті, також зазвичай є фінансово стабільними. Більше того, сталий розвиток часто відображає широкий спектр інтересів, тому планування та проектування такого розвитку мають значний потенціал для здобуття широкої підтримки від громади та зацікавлених сторін, що збільшує ймовірність затвердження розвиткових планів.

В цілому щодо розширення повноважень Одеської районної ради в публічному управлінні можна надати наступні рекомендації (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Рекомендації щодо розширення повноважень Одеської районної ради в публічному управлінні

Сфера діяльності	Повноваження районних рад
Освітня сфера	Утримання та розвиток ліцеїв, що не можуть існувати в громадах з населенням менше 50 тис. осіб, закладів у психолого-педагогічній сфері та логопедії, вечірніх шкіл. Надання методичної підтримки вчителям, уникнення практики утримання кожною громадою свого методичного органу. Організація позашкільної освіти, зокрема літніх таборів.
Медична сфера	Утримання та розвиток закладів вторинної медичної ланки та закладів медичного догляду на дому.
Гуманітарна сфера	Утримання та розвиток мистецьких шкіл, спортивних установ, центрів туризму, районних бібліотек та музеїв.
Соціальна сфера	Утримання та розвиток територіальних центрів соціальної допомоги, забезпечення допомоги малозабезпеченим і вразливим верствам населення.
Інфраструктурна сфера	Утримання та розвиток внутрішньорайонної дорожньої мережі та організація транспортних перевезень.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи результати проведеного дослідження можна зробити наступні висновки.

По-перше, державне управління – це процес, за допомогою якого державні органи здійснюють владні та адміністративні функції, спрямовані на регулювання суспільних відносин та виконання законів. Публічне управління охоплює діяльність не тільки державних, але й муніципальних органів, а також інших суб'єктів, які забезпечують надання послуг громадськості та виконання функцій у сфері загального інтересу. Спільним для державного та публічного управління є їх орієнтація на задоволення суспільних потреб та інтересів, відмінність полягає в ширшому охопленні публічним управлінням, яке включає в себе взаємодію з громадськістю та приватним сектором, на відміну від державного управління, зосередженого на виконанні лише владних функцій.

По-друге, природа державного управління полягає в систематичному, цілеспрямованому процесі, через який державні органи використовують адміністративні, правові та фінансові інструменти для реалізації встановлених законом завдань і цілей. Ця діяльність має властиву їй специфіку, що включає владні повноваження, відповідальність перед суспільством, а також обов'язок забезпечувати порядок, соціальний захист, економічний розвиток та ефективне використання ресурсів держави. Державне управління відрізняється від інших форм управління своєю здатністю до примусу на основі закону, а також унікальною роллю в реалізації суверенних функцій і забезпеченні загального блага.

По-третє, класичні концепції державного і публічного управління зосереджуються на ієрархічній структурі, формалізованих процедурах та ролі закону в управлінні, акцентуючи на важливості бюрократії, правил та норм як засобів досягнення ефективності та стабільності. Вони підкреслюють роль централізованого планування, контролю та управління ресурсами, а також важливість раціональності у прийнятті рішень. Сучасні концепції, такі як «New Public Management», «New Public Governance» та «Good Governance», навпаки, відходять від строгої бюрократії до більш гнучких, децентралізованих форм управління, що сприяють інноваціям, ефективності та залученню громадян до управлінського процесу. Вони підкреслюють значення партнерства між державним, приватним секторами та громадськістю, а також акцентують на відповідальності, прозорості та орієнтації на результати як ключових елементах ефективного управління.

По-четверте, базові моделі науково обґрунтованого державного управління, зокрема циклічна модель, модель процесу та алгоритмічна модель, відіграють ключову роль у структуруванні та оптимізації управлінських процедур в сфері державного управління. Циклічна модель забезпечує розуміння повторюваності та взаємозалежності етапів управління, модель процесу акцентує на послідовності дій і змінах, які потрібно впровадити для

досягнення цілей, тоді як алгоритмічна модель допомагає формалізувати ці процеси у вигляді чітких інструкцій. Всі вони сприяють підвищенню ефективності управлінських рішень через структурування задач, раціональний вибір методів їх вирішення та забезпечення послідовності виконання управлінських функцій, що є вирішальним для ефективного державного управління.

По-п'яте, моделі державного управління у провідних країнах світу, зокрема у Великобританії, Німеччині, Франції та Швеції, різняться в залежності від історичних, політичних та культурних факторів кожної країни. У Великобританії, наприклад, зосереджено увагу на лібералізації та приватизації в рамках «нового публічного менеджменту», що здійснювалась за часів Тетчер. Німеччина славиться своєю децентралізованою федеральною системою, яка сприяє балансу між центральним та регіональним управлінням, акцентуючи на соціальній ринковій економіці. Франція має централізовану державну модель управління, що забезпечує строгий контроль та інтеграцію політичних рішень на національному рівні. В той час як Швеція приділяє особливу увагу соціальному благополуччю та розвитку через свою модель добробуту з високим рівнем державної підтримки та регуляції. Ці моделі відображають різні підходи до балансу між регуляцією та інноваціями в управлінні, показуючи різноманітність шляхів досягнення національної ефективності та процвітання.

По-шосте, в Україні на сучасному етапі існує гібридна система державного управління, яка поєднує в собі елементи новітнього публічного менеджменту з рештками застарілої радянської адміністративної системи. Ця змішана модель управління виявляється у плавному, хоча й повільному, переході до принципів та практик, що відповідають європейським стандартам. Реформування системи управління в Україні, зокрема, спрямоване на залучення сучасних підходів управління та законодавчі ініціативи, що сприяють інтеграції європейського права у вітчизняне законодавство. Незважаючи на присутність застарілих адміністративних елементів, українська влада, за підтримки громадянського суспільства, робить значні кроки у напрямку оптимізації державного управління, що є ключем до ефективної реалізації важливих соціально-економічних та політичних реформ.

По-сьоме, Одеська районна рада була створена на початку 2020 р. В цьому ж році було проведено вибори, в результаті яких 64 депутати почали представляти інтереси 22 територіальних громад з адміністративним центром у м. Одеса. До початку 2022 р. Одеська районна рада визначилася з завданнями, унормувала свою діяльність, сформувала виконавчий апарат та склад постійно діючих комісій в різних сферах. Основним засобом діяльності ради стало розробка, прийняття та затвердження рішень, які відповідають її компетенції, а також у забезпеченні їх належного виконання під час проведення сесій. В 2022 р. розпочалася військова агресія та в Україні було оголошено воєнний стан. Було створено Одеську районну військову адміністрацію, якій було делеговано отримала частину повноважень Одеської районної ради.

Протягом 2023 р. Одеська районна рада демонструвала свою дієздатність, високий рівень компетентності та професіоналізм через конкретні дії з представництва інтересів територіальних громад та розвитку Одеського району в умовах військової агресії. Рада співпрацювала з усіма рівнями влади, громадськими організаціями та окремими особами. Водночас в Одеській районній раді існує розуміння щодо необхідності пошуку нових методів та рішень для актуальних проблем.

По-восьме, на основі аналізу досвіду Одеської районної ради та її взаємодії з районною владою та громадами можна визначити ключові проблеми і перешкоди у впровадженні кращих практик у державне і публічне управління. Центральним викликом є адаптація до зміненого статусу і компетенцій районної ради після територіально-адміністративної реформи, яка розширила їх відповідальність за громади. Значне неспівпадіння фінансових можливостей з конституційно визначеними повноваженнями, а також неясність та протиріччя в правовому регулюванні створюють додаткові бар'єри для ефективного управління. Крім того, необхідність перегляду та чіткого визначення делегованих і власних повноважень рад спричиняє плутанину і знижує ефективність управлінських рішень. Районна рада також зіткнулася з політичними змінами та реорганізацією, що впливають на стабільність і представництво інтересів громад. Усе це вимагає зусиль для забезпечення підтримки співробітництва між муніципалітетами та оптимізації процесів управління на рівні району, що може допомогти подолати існуючі перешкоди і зміцнити локальне самоврядування.

По-дев'яте, щоб покращити державне та публічне управління в Одеській районній раді, необхідно зосередитися на кількох ключових аспектах. Передусім, раді слід активізувати використання свого статусу як органу спільної компетенції громад, що може включати делегування на договірній основі повноважень від місцевих громад для ефективнішого рішення місцевих питань, які перевищують можливості однієї окремої громади. Важливим є встановлення чітких механізмів для фінансових переказів між громадами і районним бюджетом, що підвищить ефективність і прозорість використання коштів. Також, Одеська районна рада має ініціювати зміни до конституційного та правового регулювання, щоб чіткіше визначити свої повноваження і усунути перекриття з функціями територіальних громад. Враховуючи виклики інтеграції з державними службами, рада має працювати над зміцненням міжмуніципального співробітництва та залученням громад до активної участі в управлінні через механізми громадської участі та референдуми, що сприятиме кращій координації і розумінню між владою та мешканцями.

АНОТАЦІЯ

Сабітова К. Р. «Державне та публічне управління як елементи владної діяльності».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «бакалавра» зі спеціальності «281 Публічне управління та адміністрування» за бакалаврською програмою професійного спрямування «Публічне управління та адміністрування». – Одеський національний економічний університет. – м. Одеса, 2024 рік.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – є суспільні відносини щодо реалізації владної діяльності.

У роботі розглядається зміст і взаємозв'язок понять державного та публічного управління; розглянуто природу державного управління та його специфіка; охарактеризовано класичні та сучасні концепції державного і публічного управління.

Досліджено базові моделі науково обґрунтованого державного управління (модель циклу управління та алгоритмічна модель); розглянуто моделі державного управління в провідних країнах світу; визначено сучасну систему державного та публічного управління в Україні.

Охарактеризовано специфіку державного та публічного управління в Одеській районній раді; досліджено проблеми та перешкоди у впровадженні кращих практик у державному та публічному управлінні в Одеській районній раді; визначено рекомендації щодо покращення державного та публічного управління в Одеській районній раді.

Ключові слова: публічне управління; моделі державного управління; новий публічний менеджмент; адміністративні послуги; районна рада.

ANNOTATION

K. R. Sabitova "State and public administration as elements of governance activity."

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in the specialty "281 Public management and administration" under the bachelor's program of the professional direction "Public management and administration". – Odesa National University of Economics. - Odesa, 2024.

The bachelor's qualification work consists of three sections. The object of research is the social relations regarding the implementation of governmental activities.

The work examines the content and interrelation of the concepts of state and public administration; the nature of state administration and its specifics are discussed; classical and modern concepts of state and public administration are characterized.

Basic models of scientifically based state administration (the management cycle model and the algorithmic model) are researched; models of state administration in leading countries of the world are considered; the current system of state and public administration in Ukraine is defined.

The specifics of state and public administration in the Odesa District Council are characterized; the problems and obstacles in the implementation of best practices in state and public administration in the Odesa District Council are investigated; recommendations for improving state and public administration in the Odesa District Council are determined.

Keywords: public administration, models of state governance, new public management, administrative services, district council.